

MB

16467

NM 38/1953

BESZÉLŐ KÉPEK

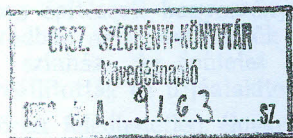
A SZOVJETUNIÓ
NAGY ÉPÍTKEZÉSEI

A NÉPMŰVELÉSI MINISZTERIUM MEGBÍZÁSÁBÓL
KIADJA A MAGYAR FOTO DIA-OSZTÁLYA
BUDAPEST, 1953

Tanácsadás a diafilm vetítéséhez

1. Az előadás előtt a szöveg felolvasását okvetlen gyakoroljuk (tagoltan olvassunk és ne hadarjunk).
2. Ha módunkban van és a tárgy természete megengedi, kívánatos, hogy ne egy személy, hanem váltakozva ketten olvassák fel a szöveget. Az egyik kép szövegét az egyik, a másik kép szövegét a másik felolvasó mondja el.
3. A szövegrész utolsó szavánál a felolvasó koppantson és a következő kép fordítása csak ezután történjék.
4. A vetített szöveget is olvassuk fel.
5. A vetítőgép kezeléséhez útmutatást nyújt a technikai „Útmutató”.

Ez a diafilm önálló vetítésre alkalmas.

Felelős kiadó: A Művelt Nép Könyvkiadó igazgatója

Megjelent 3000 példányban

A SZOVJETUNIO NAGY ÉPÍTKEZÉSEI

„Legfőbb érték az ember” — erre tanított bennünket Sztálin elvtárs.

Ezt a tanítást tartják szem előtt a Szovjetunió építőművészei is, amikor a szocialista-realista építészeti irányelveit követik. Sztálin elvtárs 1934 januárjában, a XVII. Pártkongresszuson büszkén állapíthatta meg: „Megváltozott nagyvárosaink és ipari központjaink képe. A burzsoá országokban a nagyvárosok elmaradhatatlan ismertetőjelei a nyomortanyák, az úgynevezett munkásnegyedek a város szélén, sőtét, nedves, nagyrészt pinchelyiségekből álló rozoga lakások halmaza, ahol rendszerint a nincstelenség húzódnak meg, a piszokban henteregve és a sorsot átkozva. A Szovjetunióban ezek a nyomortanyák a forradalom eredményeképpen eltűntek. Helyüket újonnan épült, szép és világos munkásnegyedek foglalták el, amelyek sok esetben szebbek, mint a város központi kerületei”. Az építőművészetnek a tömegek szolgálatába való állítása azonban nem csupán ház- és lakásépítésre szorítkozik, hanem kiterjed az erőművek, kombinátok, gyárak, üzemek, színházak és kultúrotthonok építésére is. A szovjet építőművészek a művészet haladó nemzeti hagyományainak felhasználásával építik a szebbnél szebb, korszerűen berendezett, s a céljukat tökéletesen szolgáló alkotásokat. Az új gyárak egész sora a dolgozóknak már nemcsak munkahelye, de második otthona is.

A szovjet építőművészetet, az építőipart a legélenjáróbb, legfejlettebb technika szolgálja.

Általánosan elterjedt jelszó a Szovjetunióban: „Nem az ember van a technikáért, de a technika az emberért!” A kommunizmust építő szovjetembert a legkorszerűbb gépek százai, ezrei, tízezrei segítik munkájában, a technika új és újabb vívmányai könnyítik dolgát. A Szovjetunió gigászi öt éves tervei új, nagy feladatok elé állítják az egyre fejlődő építőművészetet és építőipart. A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusán Malenkov elvtárs többek között ezeket mondotta: „Az ötödik öt éves terv új, nagy lépést jelent előre országunknak a szocializmusból a kommunizmusba való fejlődése útján.

Iparunknak megvan minden lehetősége, hogy teljesítse az előtte álló feladatokat. Ma az ipar minden ága el van látva tökéletesebb technikával, vannak szakképzett munkáskáderei, mérnökei és technikusai, a vállalatok nem szenvednek nyersanyag- és anyaghányban. Most arról van szó, hogy teljes mértékben kihasználjuk ezeket a lehetőségeket, határozottan kiküszöböljük a hiányosságokat a munkából, feltárjuk a ki nem használt tartalékokat a termelésben és a népgazdaság felemelkedésének hatalmas forrásává változtassuk őket.”

Ezek a hatalmas lehetőségek adnak szárnyat a kommunizmus építőinek; mérnököknek és kőműveseknek, ácsoknak és technikusok-

nak, gépészeknek és képzőművészeknek, hogy mindig szebbet és jobbat, tökéletesebbet teremtsenek népük számára; a béke védemére, a kommunizmus mielőbbi diadalmos felépítésére.

A világ még soha nem látott ilyen hatalmas arányú építkezéseket. Az öt éves tervek gigantikus feladatának megoldása közben a szovjet építészet példátlanul nagyot alkotott. Diafilmünk ezekből az alkotásokból mutat be néhányat.

1. A világ fővárosa: Moszkva! A város egyik büszkesége a Lenin-heggyen épült Egyetem.
2. A szovjet építőművészet és építőipar nagy eredményeit hirdeti Moszkvában a Szmolenszk-téren ez a 26 emeletes magasépület, a megvalósuló kommunizmus egyik nagy alkotása. A nyugati országokban épülő felhőkarcolók a telekspekuláció okozta helyszűke miatt épültek magasra. A szovjet épületóriások építésének célja viszont az, hogy hatalmas arányaikkal, lenyűgöző méreteikkel megadják a város jellegzetes képét, megkoronázzák a város legjellegzetesebb pontjait.
3. A szovjet építőművészek megőrizték az orosz építészet haladó hagyományait. Az épület pártázatos díszítései hasonlóak a Kreml ősi várfalainak művészien kiképzett részleteihez.
4. Az épületóriás ragyogóan kivilágítva, lángoló fáklyaként hirdeti a kommunizmus építkezéseinek diadalát, a szovjet építőművészet szépségét.
5. Az épület belseje méltó lenyűgözően szép külső formájához. Az irodaépület céljait szolgáló magasépület hatalmas fő-előcsarnokát fekete márványoszlopok díszítik, melyek drágakőként csillognak a lámpasorok vakító fényében.
6. Az újjáépített Leningrád büszkesége a hatalmas szovjet-palota. Méltóságteljes arányaiban hűen őrzi az orosz nemzeti építészet hagyományait.
7. Ugyancsak az orosz építészeti hagyományok felhasználásával épült Sztálingrádban az Elesett Hősök terén, a Gorkijról elnevezett drámai színház. Az épületet a Nagy Honvédő Háború után helyreállították és újjáalakították.
8. A messziről érkezőnek feledhetetlen élményt nyújt Kalinyinban a hajóállomás oszlopos épülete. A legkorszerűbb technikával épült, de művészi kiképzése megőrizte a vidék építéstílusának hagyományait.
9. A háború pusztításai által lerombolt városok újjáépítésénél a szovjet építőművészek a réginél szebb, korszerűbb város-

részeket emelnek. Képünk Belorusszia fővárosának, a napról napra szépülő Minszknek világos, széles főutcáját, hatalmas lakóházait ábrázolja.

10. Dnyepropetrovszkban nemrég nyílt meg a Kalinyin-gyár dolgozóinak új kultúrpalotája, amelyben 1500 személyes színházterem, olvasóterem és számos pihenőszoba várja a dolgozókat. A gyönyörű park közepén emelkedő kultúrpalota derűs, művészi épülete azt hirdeti, hogy a kommunizmus felépítése során a kultúra új, ragyogóan szép otthonokat kap a hatalmas Szovjetunióban.
11. Ez a hatalmas ház nemrégén épült fel Kiev város főutcáján. Az épület pártázatos díszítései világosan őrzik az ukrán nemzeti építőművészet hagyományait.
12. Ugyancsak ukrán nemzeti stílusban épült Ukrajna másik nagy városában, Vorosilovgrádban a Puskin-utcai új szálloda épülete is.
13. A nemzeti építőművészet hagyományainak szeretetét és tiszteletét hirdeti ez a szép épület is. Az örmény szovjetköztársaság gyönyörű fővárosának, Jerevánnak Lenin-tere.
14. Malenkov elvtárs a párt XIX. kongresszusán így számolt be a hatalmas arányú építkezésekről:
Országunkban nagy lakás- és középítkezés folyik. Csak a háború utáni években, a városokban és munkáslakótelepeken több, mint 150 millió négyzetméter lakóterületű ház épült, falun pedig több mint 3,8 millió lakóház.”
15. A nagyarányú építkezés egyik bámulatos eredménye Moszkvában, a Kotyelnycseszkája rakparton emelt hatalmas lakóháztömb. A világos, napfényes lakások mindegyike központi fűtéssel, fürdőszobával, a technika minden kényelmével fel van szerelve.
16. Moszkvában évről évre nagyobb arányú a lakásépítkezés. 1950-ben 35 százalékkal nagyobb lakásteret adtak át rendeltetésének, mint az előző évben. A következő évben a terv újabb 170 ezer négyzetméter lakásterület beépítését tette lehetővé. Ez a hatalmas szám azt jelenti, hogy Moszkvában egy év alatt pontosan húszszor annyi lakásterületet építettek be, mint a budapesti Sztálin-út egész területe.
17. Soha nem látott ütemben épül egész Moszkva. A Peszcsanajautca környékén egész új városrész született. A házakban nem sokára elfoglalhatják új lakásaikat a szovjet dolgozók.

18. A Szovjetunió egyik legszebb városa Leningrád. A széles utcák, virágos utak mentén hatalmas új házak emelkednek. A leningrádi Sztálin-sugarúton ilyen gyönyörű háztömbök sora épül.
19. Épül a „hős város” — Sztálingrád is. Ez az épület a Munkás-Paraszt-utcában a folyami hajósok háza. Kényelmes szobák, világos olvasótermek várják itt a hosszú utakról hazatérő szovjet hajók hős dolgozóit.
20. Ilyen gyönyörű, napfényes, világos iskolákat emel Sztálingrád, ilyen új iskolákban tanulnak a harc és a munka hőseinek gyermekei. Képünk a Lenin nevét viselő sztálingrádi leányközépiskolát mutatja be.
21. A Szovjetunió a nagy lakóházak építkezései mellett komoly gondot fordít a kolhozok kis családi házainak építésére is. Belorussziába, a fasiszták által lerombolt házak helyén eddig 340 ezer lakóház épült. A Dnyepropetrovszki terület „Thälmann” szovhozában ilyen házakban laknak a szövetséget tagjai.
22. A Szovjetunió iparának rohamos fejlődésével lépést tartanak a nagyüzemi építkezések. Nap, mint nap új kombinátok, gyárak, üzemek épülnek. Ugyanakkor nem marad kijavítatlanul egyetlen, háború alatt lerombolt, vagy megrongálódott gyár sem. Képünk a jelgavai kenyérkombinát új épületét ábrázolja.
23. Ezen a képen egy grúziai selyemkombinát új üzemi épületét láthatjuk.
24. A nálunk is jól ismert Sztálin Autógyár egyik üzemrésze. Ebben a gyárban készülnek a ZISZ elnevezésű személy- és tehergépkocsik. A kép szemléltetően bizonyítja, hogy az új szovjet gyárépületek derűs, virágos környezetben állnak és művészi kiképzésükkel ugyanolyan gyönyörködtetőek, mint az új középületek, vagy lakóépületek.
25. A szovjetállam döntő fontosságot tulajdonít a kultúra fejlesztésének. Iskolák, színházak, kultúrotthonok ezrei épülnek egymás után, hogy a nagy városokban és a kis falvakban egyaránt a nép kulturális felemelkedésének, fejlődésének ügyét szolgálják. Ennek a kulturális fejlődésnek legnagyobb alkotása volt a moszkvai Lenin-hegyen létesített Állami Egyetem. Képünkön a magasépület építkezése látható.
26. A hatalmas, több épületcsoportból álló egyetem teljes beépített térfogata két és félmillió köbméter, tehát ötször olyan nagy, mint a budapesti Országház. Képünk az építkezést röviddel a befejezés előtt ábrázolja.

27. Az egyetemi építkezés legfelső emeletein a toronydaruk az utolsó munkálatokat végzik.
28. Az új egyetemre új középiskolákból kerülnek a moszkvai fiatalok. Képünk egy moszkvai leányközépiskolát mutat.
29. Ukrajna Krivoj-Rog nevű városában nemrégiben készült el ez az iskola, ahol ma már 1800 gyermek tanul a világos, napfényes, barátságos tantermekben.
30. A dnyepropetrovszki terület Rosa Luxemburgról elnevezett bányájának dolgozói ebben a kultúrpalotában pihennek munkájuk után. Az épületben színházterem, olvasószobák és változatos szórakozási lehetőségek várják a bányászokat.
31. Ugyancsak minden kényelemmel, könyvtárral, olvasótermekkel, játékszobával felszerelve nyílt meg nemrégén a vorosilovgrádi területen ez a művészi szépségű kultúrház.
32. Új bányáskultúrpalota Liszicsanszk városában. A bányászok új klubja minden kényelemmel, szórakozási lehetőségekkel el van látva.
33. Nemcsak az üzemi dolgozóknak van kultúrpalotájuk, hanem a diákoknak is. Képünkön a dnyepropetrovszki diákok kultúrpalotáját mutatjuk be, amely a város legszebb épületei közé tartozik.
34. A Szovjetunió fiatalsága számára számos úttörőotthon épül. Képünkön a harkovi traktorgyár munkásainak gyermekei számára készült Úttörőpalota feljáratát látjuk.
35. A hatalmas arányú építkezéseket csak az élenjáró szovjet technika tudja megvalósítani. Ez a szovjet szerkesztésű csúszódaru a moszkvai Vörös Kapu felhőkarcolójának építésénél dolgozik.
36. Ahogy nő az épület, úgy emelkedik falaival együtt a daru is. Ezen a képen a daruk már a magasba törtek. A szerkezetet munka közben láthatjuk, a legfelső emeleten.
37. Ez a földkotró exkavátor egyenesen az autóba tölti a kitermelt homokot. Hazánk nagy építkezéseinél — Sztálinváros, Komló, Kazincbarcika, Várpalota felépítésénél — már mi is ilyen szovjet exkavátorokkal dolgozunk.
38. Ez a lánctalpas exkavátor óránként hatvan tonna földet termel ki. Ha emberi erővel végeznék ezt a munkát: 54 kubikosnak kellene egy órát dolgoznia, hogy 60 tonna földet kitermeljen. Ebből láthatjuk, milyen nagy szolgálatot tesz az építkezéseknél ez a gép.

39. Ugyancsak az építkezések meggyorsítását és megkönnyítését szolgálja ez az úgynevezett „egymarkolós” exkavátor. Egymarkolósnek azért nevezik, mert egy fogásra egy köbméter földet emel ki és továbbítja a megfelelő helyre.
40. A szovjet építők élenjáró munkaeszköze a központi vakológép. Ez a gép elkészíti a cementet és mészhabarcsot, majd csőhálózaton keresztül a munkahelyre szállítja és a falfelületre felrakja. Alkalmazása egy-egy épületnél sokszáz ember munkáját takarítja meg.
41. Ezeket a habarcs-szivattyúkat, melyek a kész habarcsot egyenesen a falfelületre továbbítják — a moszkvai Rosztokinszkij építőgépgyár kollektívája készíti a kommunizmus nagy építkezései számára. A gyár udvarán nap, mint nap felsorakoznak az elszállításra váró új gépek.

42. Vetített szöveg:

A kommunizmus nagy építkezéseinek létrehozásában forradalmi jelentősége van az előregyártott elemek alkalmazásának. Az előregyártás lényege, hogy az épület egyes alkatrészeit — esetleg valamennyit — gyárban állítják elő. Az épületalkatrészek így az építkezés időpontjától függetlenül készülnek el és maga az építési folyamat lényegében nem áll másból, mint ezeknek az előre legyártott elemeknek gyors összereléséből.

43. A képen látható előregyártott oszlopokat, födémeket a daruk már csak a helyükre állítják. A daruk alatt jól látható: milyen nagyméretű előregyártott elemekből készülnek az épületek.
44. A nemrégén még oly lassú és fáradságos rakodás munkáját ma már autók végzik. A moszkvai tehergépkocsigyár öntonás rakodóautói játszi könnyedséggel emelik fel a súlyos, előregyártott betonoszlopokat. Az autó munkája nélkül egy-egy ilyen oszlop felemeléséhez 5—6 ember erejére lenne szükség.
45. Ezen a képen a súlyos betonoszlopokat daru szállítja rendeltetési helyükre. Ezeket az oszlopokat hatalmas súlyuk miatt azelőtt a helyszínen, az épület tetején kellett kiönteni, hosszadalmas munkával. Az előregyártott elemek felhasználása és az építkezések gépesítése ezt a munkát néhány órára rövidítette le.
46. Ilyen előregyártott elemek felhasználásával rövid idő alatt épült fel Moszkvában a Szmolenszk-téri felhőkarcoló. Ugyanilyen arányú építkezésnek az elvégzése hazánkban a háború előtt 8—10 évig tartott volna.

47. Nagy segítséget nyújt az építkezési anyagok azelőtt nehézkes szállításának gépesítése. A Szmolenszk-téri épület acélvázát már összeszerelték. A szerkezetek felhúzásánál más gépek mellett három hatalmas emelődaru dolgozott.
48. Ezen a képen már befejezéshez közelednek a hatalmas épület munkálatai. A nagyméretű daruk már a legfelső emeletekre, szédületes magasságba viszik fel az építőanyagot.
49. Két toronydaru segítségével helyükre kerülnek az előregyártott elemek és új ház nő ki a földből. Néhány hét elteltével a daruk helyett már virágos ablakok, megelégedett, vidám lakók köszöntik az arramenőket.
50. Téglaadogatás daruval. A képen látható egy-egy vasvázban — úgynevezett „konténerben” — a daru négyszáz téglát szállít a kőművesek kezéhez.
51. Igen fáradságos munka a kavics és burkolókö szállítás, különösen a magasabb emeletekre. Ma ilyen szállítószalagon érkeznek az építőmunkásokhoz a nyersanyag.
52. Épülnek a Kotyelnycseszkája rakpart új lakóházai is, hogy a sokszáz lakás még szebb, még kényelmesebb otthonot nyújtson Moszkva város dolgozóinak.
53. A Szovjetunió az új épületek emelése mellett nagy becsben tartja a műemléknek számító régi épületeket. Leningrádban most folynak a régi admirális épületének javítási munkálatai.
54. Az építkezés hatalmas irama nem korlátozódik a nagyvárosokra. Épül, gyarapodik, gazdagodik a vidék is. A Dnyeper jobb partján fekvő Moldáv kolhozban a többmillió rubeles jövedelemből már eddig is új sertéshizlaldát, gabonarakárt, iskolát és klubot építettek. A kolhozban most garázst építenek az újonnan beszerzett gépkocsik számára.
55. A szovjet nép szereti és nagyrabecsüli a hatalmas építkezések kiváló dolgozóit. Az államigazgatás megtisztelő munkájába is bevonja őket. Fedosz Savljugin kőműves, akinek a magyar építőipar dolgozói is oly sokat köszönhetnek, már régóta tagja a Legfelső Tanácsnak.
56. A kiváló kőművesek bejárják az egész országot, hogy fejlett munkamódszereiket társaiknak is átadhassák. Képünkön Fedosz Savljugin a Moszkvában rendezett építőipari ünnepélyen tanítványával bemutatja a gyorsfalazás módszerét.

57. Sirkov elvtárs, a kiváló kőműves a legjobb munkamódszer-átadók egyike. Képünkön a téglarakás helyes fogásait mutatja be növendékeinek.
58. Ott, ahol a munka becsület és dicsőség dolga — becsület és dicsőség kérdése, hogy az élenjárók átadják tudományukat fejletlenebb társaiknak. Kievben Iván Rahmanyin, aki a kép baloldalán áll, fiatal munkatársait a falrakás legfejlettebb technikájára tanítja.
59. Munkában Davidov kőműves a Szocialista Munka Hőse. Az újrendszerű darus „konténer” egyszerre négyszáz téglát ad a kezeügyébe.
60. A megfelelő szociális és kulturális feltételek teszik lehetővé, hogy jó munkával, rövid idő alatt elkészüljenek a nagy építkezések, a nagy művek, a kommunizmus gigászi építkezései, a hatalmas erőművek, csatornák. A Volgát a Donnal összekötő híres hajózható Lenin-csatorna építkezésénél a munkát ez a lépegető exkavátor kezdte meg, amelynek puttonya egyetlen markolásra 28 kubikus egyórai munkáját végzi — azaz 14 köbméter földet emel ki és továbbít 130 méter távol- ságra.
61. Gépek segítségével nélkül bizony sokáig tartott volna a csatorna-építés munkája. A képen látható „Bulldozer”-nek nevezett földkotrógépek maguk előtt két oldalt kiásták a földet és továbbították a gátépítés helyére.
62. Az iszapszivattyú lassan haladt előre a vízen, kotrókanalak- kal levágta, majd laposfenekű dereglyékbe szórta a vízalatti talajréteget. Így történt a Volga—Don csatornánál a meder- mélyítés.
63. A kommunizmus nagy építkezéseinek megvalósítására meg- mozdult az egész ország. A moszkvai „Sztalmoszt” gyárban hatalmas portáldarut szerelnek össze, amelyet a csatorna építkezéséhez küldenek.
64. A Volga jobbpartján hatalmas munkálatok folytak. Itt volt az építkezés döntő szakasza. A szovjetipar tökéletes gépekkel látta el az építkezést; a hatalmas exkavátorok, talajgyalúk és billenő gépkocsik munkája pillanatra sem szünetelt.
65. A „Volga 22” elnevezésű kotrógép a vízierőmű vízalatti részét mélyíti a folyó medrében.

66. A csatorna levezetőjét ekskavátor ásta. A két parton felhalmozott föld mennyisége mutatja, hogy egyetlen ilyen gép milyen nagy munkateljesítményre képes.
67. A Volga—Don csatorna erőműve, a Cimljanszki erőmű, amelynek víztárolója olyan nagy, hogy építői cimljanszki tengernek nevezték el. A cimljanszki erőmű építése során új módszerrel építették meg a földgátat. A képen látható iszapszivattyú a felhígított földet állványos csővezetéken juttatta el a gát helyére.
68. 1951 szeptember 20-án bocsátották keresztül először a Don vizét a cimljanszki vízierőmű bukógátján. A képen láthatjuk, amint a Don vize megtölti a medencét és az elvezető csatorna felé árad.
69. Képsorozatunkat a világ fővárosa, Moszkva Vörös-terének bemutatásával zárjuk, ahol márványmauzoleumában nyugszik az emberiség felszabadításának, a szocializmus megvalósításának két halhatatlan hőse: Lenin és Sztálin.
Az ő útmutatásuk nyomán valósult meg a szovjet építészet is, mely a boldog és szabad emberekhez méltó otthonokat és munkahelyeket, gyárakat, üzemeket, kulturális és szociális intézményeket alkotott a legkorszerűbb, legélenjáróbb eszközökkel. E példát kívánjuk követni mi is.

Vége

